

Befejezésül ismételten hangsúlyozom, hogy az elvégzett értékelés egyes mutatóit több szempontból is lehet és kell továbbfejleszteni. Ezek kifogástalan voltát helytelen lenne állítani. Nem lehet azonban vitatni azt, hogy munkánk értékelése csak a *több évet átfogó folyamatnak* megfelelően, az *erdő alapulvé-tével* adhat elfogadható választ arra, hogy miként gazdálkodtunk a reánk bízott nemzeti vagyonnal, miként teljesítettük munkaköri és hivatásbéli kötelességünket.

A kocsányos tölgy fatermesztés fejlesztése Békés megyében

Hazánkban a síkvidéki erdőknek valamikori fő fafaja a kocsányos tölgy volt. Az erdők letarolásával és területük egyéb célú hasznosításával együtt visszaszorult. Még így is jelentős területhányaddal szereplő fafaj. Az országos fajfajstatisztikában a jelenlegi részaránya 8⁰/₀-os, mintegy 15 évvel ezelőtt még 10⁰/₀-nál is nagyobb volt. Az erdőgazdálkodásnak a törekvése, hogy a tölgyeknek, s ezen belül a kocsányos tölgynek is területét növelje. Ez a koncepció a jelenlegi 130 ezer ha-nyi helyett az ezredfordulóra mintegy 195 ezer ha-ral számol.

A kocsányos tölgynek a jelentősége a Délalföldön is kiemelt. A Délalföldi EFAG pedig Békés megyében tartja nyilván a kezelése alatt álló több mint 27 ezer ha erdőnek mintegy 45⁰/₀-át. Békés megyében az erdővel borított terület valamennyivel több, mint 20 ezer ha, amelynek 83⁰/₀-át elsődlegesen fa (növedék) termelésére jelölték ki. Az összes élőfakészlet 1 100 000 m³, az évente tartamosan kitermelhető fa mintegy 80 000 m³. Ebből a kocsányos tölgy élőfakészlete 400 000 bruttó m³, és a területi aránya 31,5⁰/₀!

A múlt század közepe táján végrehatott nagy folyamatszabályozás és lecsapolás következtében az erdők területe egyharmadára csökkent, míg a szántóterület nagysága lényegesen nőtt. Ekkor több tízezer ha erdőt, nagyrésztben tölgyeseket termeltek ki. A szántóterület növelése az élelmiszer-gazdaság fokozott fejlesztését célozta és ez a törekvés Békés megye jelenlegi társadalmi célkitűzéseiben is szerepel. Hazánk egyik éléskamrája Békés megye.

A múlt századbéli irtások után az erdő ismét jelentős mértékben növekedett. A nyilvántartások szerint több mint 10 000 ha-ral gyarapodott csupán 1950 és 1970 között a terület. A századforduló tájékán az erdőtulajdonosok szlavón tölgy állományokat telepítettek azzal a megfontolással, hogy ez a tölgyfélése adja a legértékesebb faanyagot. Igazuk volt. A megyében levő közel 5000 ha kocsányos tölgyből néhány százaléknyi a szlavón tölgy erdőrészek területe, tehát nem túlzottan jelentős, azonban ezek az állományok olyan szép növekedésűek, a faegyedek többségükben olyan egyenesek és ágztiszták, hogy a jelen erdőgazdálkodó szervek szakembereinek figyelmét már korábban felkel-tették. Ezért indultak kutatások hosszú távú megállapodások alapján, amelyek a kocsányos tölgy termesztés korszerűsítésére és ezen belül is a helyi értéket képviselő szlavón tölgy állományok adta lehetőségek bővebb kihasználására irányulnak.

Több mint hét éve folynak már azok a kutatások, amelyeket az Erdészeti és Faipari Egyetem, illetve a Délalföldi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság együt-tesen végez. Ezeknek a célja a kocsányos tölgy termesztési rendszer korsze-rűsítése. Ezen munkán belül számos témát foglalmaztunk meg. Ezek:

- a szaporítóanyag-termesztés,
- erdősitések létrehozása és kezelése,
- ápolóvágások dolgai,
- fahasználatok technológiai és technikai kérdései,
- az erdővédelem problémaköre,
- a fahasznosítás növelésének lehetőségei.

A felsorolt témakörök mindegyikével kapcsolatosan folynak kisebb-nagyobb kutatások, amelyekről évente részletes jelentés készül. Ezekben voltak olyan eredmények, amelyek pozitív irányban hatottak, és voltak olyanok is, amelyek korábbi megoldásokat vetettek el, illetve negatív eredményükkel kizárták a felesleges lépéseket. Az elért eredmények köréből a legjelentősebbeknek a következőket tartom:

- a szaporítóanyag-termesztés terén elérték,
- az erdőfelújítás és -telepítés technológiai és technikai eredményei,
- a makktermelő állományok kijelölése és kezelésüknek kialakítása,
- a faterméstani kutatás és az ezekkel összefüggő eljárások megfogalmazása, modelltáblázatok készítése.

A kutatási munkák jelentős része még nem fejeződött be, ezeket a jövőben is folytatni kívánnánk a leginkább jelentősnek tartott kérdésekben. Sajnálatosnak tartom azt, hogy az ökonómiai kutatásokra, valamint az üzem- és munkaszervezési problémák vizsgálatára nem került sor. Ezekről eltekintve jelentős előrehaladást tudunk tenni a kocsányos tölgy termesztési rendszer korszerűsítésén.

A fatermesztés dolgainak fejlesztése, a mennyiségi és minőségi fahozam-növekedés mellett egyre inkább bővül az erdő egyéb szerepe. A megye területén levő csekély területű erdő fa-nyersanyagának kérdése jórészt az erdőgazdálkodó szerveket illeti. Az egyéb célok — aminő pl. a környezetvédelem, a pihenés és üdülés, vagy a vadgazdálkodás — sokkal szélesebb körben jelentkeznek. A Békés megyei erdők az egyre nagyobb létszámú lakosság számára nyújtanak napi vagy hétvégi felüdülési lehetőséget.

A vadgazdálkodásnak hagyományai és távlatai vannak. A Békés megyei őz kiemelt fogalom, életterét a nagyüzemi mezőgazdálkodás sem csökkentette. Az apróvad esetében a fácán tudott leginkább alkalmazkodni a mezőgazdálkodás változott körülményeihez. Egyéb vadfajok is előfordulnak, elsősorban a dáma-ra gondolok, amelynek a vadgazdálkodásban elfoglalt szerepe inkább növekszik a jövőben, mint csökken. Az egyéb célú gazdálkodás, elsősorban a vad, az őz és a dáma, de az apróvad sem nélkülözheti az erdőt, a csendereseket, faszorokat. A vadászattal foglalkozók száma növekszik és így a megyei érdekelttség az erdőkkel szemben ezen a téren is bővül.

A kocsányos tölgy szerepe a jövőben növekedni fog Békés megyében és a termesztésének bővítéséhez szükséges szakmai tudást, információt, mintegy előkészítve a jövőbeni munkát, most szerezzük be. A kutatások ehhez kapcsolódnak és számos eredményükkel jól szolgálják a megyei célok teljesítését.

Vida László

„Virágzó” MG. Termelőszövetkezet Devecseren (Hősök tere 9.) felvesz közpénzügyi végzettséggel és legalább hároméves gyakorlattal rendelkező erdőszelvényvezetőnek. Lakás van.